

Zmago fašistom v Španiji omogočajo demokratične sile

KRAMARSKA VLOGA ANGLEŠKE TORIJSKE VLADE.—LAŽNJIVA NEVTRALNOST POMOC VSEM SOVRAŽNIKOM ŠPANSKE REPUBLIKE. BOJ MED "ŠTIRIMI" ZA PLENJENJE V ŠPANIJI

Španija je bila izdana v Londonu že prvi dan civilne vojne. Pričela se je pred ena in tridesetimi meseci.

Anglija ni hotela, da zmaga ustavna republikanska vlada, ki je dobila pri volitvah večino. Zato je predlagala "nevtralnost" v španskem konfliktu. Vse dežele so se odzvale, med njimi tudi Italija, Nemčija in Portugalska, ki so pomagale španskim fašistom od prvega dne civilne vojne in še predno se je pričela.

Zed. države so takoj nasledile angleškemu predlogu za "nevmešanje" v špansko civilno vojno in s tem nehoteno pomagale fašizmu v Španiji in Mussolinijevi-Hitlerjevi intervenciji.

Katalonija je padla po zaslugi "nevtralnosti" demokratičnih velesil — Anglije, Francije in Zedinjenih držav.

Španska republika je imela nepravilno od vsega začetka. Podedovala je deželo, ki ni bila v kaosu, kot je bila Rusija po strmoglavljenju carizma. Podedovala je nedotaknjeno armado, kakršna je bila pod kraljem Alfonzom. Čistke v takih armadah so nemogoče, razen v civilni vojni. V tem slučaju so jo pričeli fašisti, v drugem bi jo zanetili republikanci. Recimo, da bi Leon Blum v Franciji, ko je prevzel vlado, nadomestil reakcionarne generale s socialisti in komunisti. V hipu bi bila vsa Francija v civilni vojni in armada — ali vsaj vse poveljništvo armade, bi bilo na protivladni strani. Saj se celo sovjetska Rusija ni bila v stanju vzgojiti zanesljivih poveljnikov, čeprav so bili vsi imenovani od boljševiske vlade. Kajti sovjetska Rusija ni podedovala nikake armade. Novo je začel organizirati šele vojni komisar Leon Trocki.

Angleški toriji nočejo delavske Francije, ne delavske Španije, ne sovjetske vlade v Rusiji. Igrajo s časom in računajo, da se jim svet polagoma spet zakotali pred njihove imperialistične noge.

Španska republika bi zmagala v prvih dveh mesecih civilne vojne, če ji ne bi preprečila dovoz municije in drugih potrebščin "nevtralnost", ki je dobila svoj hinavski izraz v "odboru za nevmešanje v Španijo".

London je zmerom igral na zmago generala Franca; Mussoliniju in Hitlerju je prepustil vojno posredovanje, sam je ostal "nevtralen". Zdej pa hoče London ukaniti osišče Rimb-berlin s pridobitvijo fašistične Španije pod svoj vpliv. Denar ji ponuja, in z denarjem se lahko marsikaj kupi.

Francija caplja, kot običajno, za Chamberlainom. Zanj je to kvarno, a si ne upa stopiti na svoje noge.

Tudi, ako je civilna vojna v Španiji jutri končana, ni še končana. Kajti izrabljali so jo — vsaka v svoj prid — štiri, oziroma kar pet evropskih velesil. Izgleda, da je za enkrat zmagala Anglija. A le izgleda. Kajti Hitler in Mussolini ne bosta dopustila svojih otroškov in krvi in blagu v Španiji izbrisanju tjavendan. V vojno sta se spustila, ker pričakujeta koristi od nje.

Zelo možno je, da ko vojna v Španiji konča, se prično novi zakuljani in odprti manevri — med Nemčijo in Italijo na eni in Anglijo in Francijo na drugi strani. Kajti z zmago generala Franca vprašanje Španije med temi štirimi velesilami ne bo še rešeno.

Španija je žrtev imperializma, žrtev reakcije in klerikalizma.

Španija bo še dolgo trpela — po zaslugi onih držav, ki na jeziku povdarjajo demokracijo, a v resnici zasledujejo le velekapitalistične interese.

Vzlic temu bo špansko ljudstvo zmagalo, kar je dokazalo s svojo vztrajnostjo v civilni vojni. Boriti se 31 mesecev proti tolikini premoči — proti Italiji in Nemčiji ob enem, je čudež, in ta čudež ob enem pojasnuje, čemu je španskemu ljudstvu odločna lepša bodočnost vzlic Mussolinijevim-Hitlerjevim zmagam. Mussolini in Hitler sta denar svojih dežel in kri svojih vojakov — in to tudi po mnenju angleške torijske vlade, v Španiji zelo slabo investirala.

NAJBOLJŠE MERILO AKTIVNOSTI

Na 5. strani pričujemo seznan privedb, ki jih aranžirajo klubi JSZ, konferenčne organizacije društev in klubov Prosvetne matice, ter druge skupine, ki delujejo v področju našega gibanja.

Ako v tej ali oni naslednji ni kluba JSZ, se naj zedinijo med seboj naročniki "Proletarca" v svrhu privedite v korist tega lista. In še boljše pa, če ustanove klub JSZ.

Če hočemo beležiti napredovanje, moramo delati za napredek. Sam od sebe nikoli ne pride.

"Čistke" v ameriških političnih strankah in unijah

Boj v avtni uniji je nastal radi Martinove zahteve, da se izbere iz vodstva posameznih lokalov in iz eksekutive "komuniste"; dalje vsled zahteve slednjih, da se odslovi iz uradov pristaje bivega tajnika komunistične stranke Jay Lovestona. Ta borba je zdaj tako razplamtana, da se korporacija je z unijo UAW nočejo več pogajati — med njimi General Motors, dokler ne bo delavstvo rešilo medsebojnega spora.

Homer Martin, kakor smo v tem listu že poudarjali, je po našem mnenju nesposoben voditelj in s svojo čistko sam počne to, kar očita komunistom. A čezdalje bolj se v trezno-

INTRIGE KARDINALSKEGA ZBORA V CVETJU

Več "božjega duha" v ameriško vlado!

Katoliška univerza v Washingtonu, D. C., je sklenila pričeti v spomin na pokojnega papeža Pija XI. s kampanjo proti brezbožnosti in za več božjega navdahnjenja v vladi.

Ta cerkev ima v Zed. državah tri kardinale, 16 nadškofov, 112 škofov in 32.668 duhovnikov. Poleg teh ima tisoče redovnic in več tisoč lajkov v svoji službi. Poseduje imovino, ki znaša stotine milijonov dolarjev.

V papeževu blagajno prispeva več vsako leto kot katoličani katerekoli druge države na svetu. To je ogromna organizacija, katera pravi, da ima v svojem varstvu nad 21 milijonov katoličanov v tej deželi.

S svojim geslom, "Zahtevamo več Boga v vladi," s svojo propagando proti ateizmu, se ta cerkev v resnici bori NE za krščanstvo, ampak za povečanje svojih privilegijev in za ohranitev iskoriščevalnega sistema v prid onih, ki to cerkev podpirajo, zato ker je to njim, ne samo cerkvenim prelatom v korist. Krščanstvo je eno. To, kar katoliška cerkev v Zed. državah podpira, ni krščanstvo, ampak pekel socialnih krivic.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Vsi židje v Italiji morajo vladi v čimkrajšem času navesti, koliko in kakšna je njihova imovina. Ker je židov v Italiji zdaj malo, si bo Mussolini z njihovim premoženjem slabo opomogel. Hitler je imel v tem oziru več sreče. Zanimivo je, da je italijanska vsada dala Židom pravico svojo imovino podariti v teku 180 dni ljudem, ki niso židovskega pokolenja.

Volilna kampanja v Chicagu je bombastična, toda brez pravega zanimanja med volilci. Glavni županski kandidat je sedanji župan Kelly. Izgleda, da ga podpira tudi neustrankarski politični odbor CIO, in celo komunistični dnevnik Daily Record, četudi so ga še do pred dobrim letom zmerjali s morilcem. Njega so si izbrali za manjše zlo, ker pravijo, da bi bil demokrat Courtney, ki tudi kandidira za župana, še slabši. Republikanci imajo za primarne volitve dva županska kandidata: nekdanjega župana Wm. H. Thompsona in Greena. Vsi štirje si očitajo na shodih drug drugemu toliko zločesti, da če hoče volilec vsem verjeti, mu ne kaže drugega kakor ostati doma. Dejavstvo je brez kandidata. To je zasuga detinstva in detinskega levičarstva v delavskem gibanju. Kellyjevi kampanjski managerji zatrjujejo, da je ogromna večina od-

bornikov unij v Chicagu zanj. Torej napredujemo.

Fašistični vrhovni svet je izrekel sožalje nad smrtjo papeža Pija XI. in izjavil, da je največja zasluga pokojnega svetega očeta sklenitev pogodbe z Mussolinijem, katera omogoča složno delovanje cerkve in države v korist ljudstva fašistične Italije.

V nemško past v Berlinu je bil nedavno povabljen francoski tiskar ministar Georges Bonnet, da se s Hitlerjevim ministrom sličnega portfelja domeni, kako bi Francija lahko Nemčiji najboljše pomagala v "obojestransko korist" rešiti zavozelane evropske probleme.

Homer Martin baje pakтира z AFL, da bi svoj del unije avt-nih delavcev odcepil od CIO in jih dal v področje Greenovi federaciji. Menijo, da le s pomočjo AFL bo mogel vztrajati v boju s CIO. Samostojno bi propadel.

Kdo ima večino v UAW? Homer Martin trdi, da jih je približno dve tretjini na njegovi strani. Večina eksekutive UAW pa zagotavlja javnosti, da nima Martin niti 10% članov. Ako se ne bi posluževali njegovi ljudje nasilnosti, in bi članstvo lahko svobodno sklepalo, bi javnost zlahka uvide-la, da je ogromna večina proti (Nadaljevanje na 2. strani.)

NAGAJANJE JE POSLEDICA KRIZE

Roosevelt in člani njegovega kabineta so v skrbeh, ker jim njih lastna stranka nagaja na vseh koncih in krajih. Večino ima v zbornici poslancev in v senatu — veliko večino, vzlic temu pa ta večina ne drži s predsednikom nego s stranko, ki je nasprotna new dealu.

Ta strankarska spaka demokratov je posledica krize in nerazsodnosti ljudstva, ki jo izrabljajo v svoje namene razni privatni interesi.

V krizah se vedno dogaja, da ljudje najraje planejo po onih, ki jim hočejo koristiti. Socialistični agitatorji to razumejo iz težkih izkušenj. Najbolj bedni delavci običajno najbolj zabavljajo proti onim, ki jim žele pomagati, ki jih hočejo izvléči iz mizerije. Zato se vedno velja, da je ignoranca največji sovražnik človeka.

Brat Jožeta Košaka umrl

Iz Ljubljane poročajo, da je preminul eden najstarejših slovenskih tiskarskih delavcev, 71-letni Lojze Košak. Lani so mu priredili ljubljanski tiskarski delavci veliko slavo.

Lojze Košak je brat našega znanega stavca Jožeta Košaka, ki je zdaj uposlen v tiskarni Adria in se večinoma peča s stavljenjem Proletarca.

Sestri Plut nastopita 11. marca

V soboto 11. marca nastopita v koncertnem deju sporeda na prireditvi kluba št. 1 JSZ v dvorani SNPJ, Chicagu, poleg Detroitčanov tudi sestri Pluth. Angeline bo zapela "Rdeči sara-fan", Josephine pa jo bo spremljala na harmoniko.

Dolgovi Jugoslaviji

Jugoslavija prodaja predvsem živila in surovine, toda večinoma deželam, ki težko plačujejo. Tako ji je bila konec prošlega leta Italija dolžna nad 48 milijonov dinarjev, Nemčija 25 milijonov, Bolgarija blizu 2 milijona, Poljska nad 3 milijone, Turčija 18 milijonov dinarjev itd.

Brazilija v stiskah

Sedanja vlada Brazilije bi rada bila oslonjena 100-odstotno ob USA. Nemčija pa se ji ponuja za dober trg. Veliko kave potrebuje, Brazilija pa jo ima na razpolago. Tako si Nemčija pridobiva trg za trgov. V zameno ima zmerom dobro blago — in to cenejše, kot ga prodajajo Zed. države.

"Proletarec" ni vsakemu čitatelju všeč, a vsakdo, ki zna misliti, mora priznati, da je to res list za MISLEČE čitatelje.

TEKMA MED KANDIDATI ZA NOVEGA PAPEŽA JE ZGOLJ POLITIČNEGA ZNAČAJA

MUSSOLINI IN HITLER ZAHETVATA NA STOLICI SV. PETRA SVOJEGA ČLOVEKA.—SLUŽBA PAPEŽA ZDAJ SAMO PRIVILEGIJ ITALIJANOV. NEITALIJANI V VELIKI MANJSINI

Svetovno časopisje je te dni polno poročil in člankov o smrti papeža Pija XI. in o tekme-cih, ki hočejo postati njegovi nasledniki. Kardinalski zbor se zbere za volitve koncem tega meseca v Rimu.

svetne oblasti. V pogodbi z njim je Mussolini največ pridobil, ker mu je cerkev pomagala utrjevati fašizem sebi v škodo.

Nov spor s cerkvijo

Ko so po par letih v Vatikanu spoznali, da Mussolini cerkev izrablja že toliko časa dokler mu je v enem ali drugem namenu potrebna, so se napravili užaljenim in ga kritizirali, da hoče mladino le zase, da ne sodeluje s cerkvijo toliko kot bi bilo za ljudstvo potrebno, in slične stvari. A "duče" je s cerkvijo dosegel svoj namen in je zdaj on njen boss, pa če kardinalski zbor to prizna ali ne. Zdej mu mora pomagati, hoče ali ne, ker mu v njegovi propagandi v Italiji ni več potrebna.

Kdo bo novi papež

Včasih je imela Avstro-Ogrska pravico vložiti veto proti novo izvoljenemu papežu in če je prišel iz Dunaja ukaz, da mu novi "sveti oče" ni pogodu, je moral izvoljenec odločiti papeško čast še predno je postal papež. Pravico vetirati izvolitve papeža je imela tudi Španija. Kardinalski zbor je potem ta privilegij odpravil, a vendar sta tu dve državi, ki ga imata: Italija in Nemčija.

Časopisje v Italiji in Nemčiji poudarja, da mora biti novi papež bolj dostopen razumevanju novega presnavljanja človeške družbe, namreč, da mora s fašističnimi režimi delati prijateljsko, ne pa jim nekaj časa pomagati in jih nato kritizirati.

Ambicije, ki se ne izpolnijo

Med kandidati za papeža je tudi čikaški kardinal Mundelein. Ampak tudi, ako bi italijanski kardinali želeli glasovati zanj, ne smejo, kajti Mundelein se je smrtno zameril nacijski Nemčiji z izjavo, da ni Hitler nič drugega kot sobni pleskar in še celo v tem svojem poslu je zanič. Cerkev si ne more privoščiti za papeža človeka, ki je tako "neprevidno znil". Tako so onemogočeni mnogi drugi kardinali, ki so v enem ali drugem času izjavili kaj kritičnega zoper Mussolinija in Hitlerja. Novi papež bi naj to- (Nalaganje na 2. strani.)

Sloga in združenje v delavskih vrstah

Ničesar ne potrebuje delavstvo v teh kritičnih dneh bolj kakor solidarnost v svojih vrstah. Za solidarnost je potreben program, ki je vsem skupen, in pa iskrenost pri delu drug z drugim.

Ni ga med delavci, ki bi dejal, da je proti enotnosti delavskega razreda. Zal, da so mnogi, ki govore o enotnosti, o združenju in za skupnost neiskreni. Govore tako, kakor smatrajo, da mast najbolj ugajajo, in delajo tako, da ji čimboli škodujejo, ne da bi svojim namenom mogli kaj prida koristiti. Silovito pa škodujejo SLOGI delavskega razreda.

Pametni delavci so previdni, kadar pride kdo mednje s pridigami o solidarnosti, kajti čestokrat se dogaja, da so taki preroki le volkovi, ki svoje namene zakrijejo z ovčjimi oblaci.

Kdor je za solidarnost, mora najprvo pri sebi dokazati, da ni v službi interesov, katerim je sloga delovnega ljudstva le preteza za sijanje in povečevanje nesloge.

Samo na podlagi tega lahko presoimate njegovo delo in njegove namene.

